

Asia: E 58/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029, to 22.2. klo 10.00 (E 58/2023 vp)

Eduskunta
Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Johanna Kohl

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Luonnonvarakeskuksen lausunto: Suomen avaintavoitteet EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi

Luonnonvarakeskus (Luke) tukee Suomen tavoitetta olla globaalisti vahva ja samalla osa Euroopan unionia, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloutta. Näihin tavoitteisiin päästään edistämällä EU:n strategista autonomiaa, huoltovarmuutta ja kilpailukykyä. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI) pitkäjänteinen tukeminen on keskeinen tekijä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Luke kannattaa toimia, joilla Suomi korostaa, että osana sisämarkkinoiden ja teollisuuspolitiikan vahvistamista on välttämätöntä tehostaa resurssitehokkuutta, kiertotalouden toimivuutta ja hiilineutraalien materiaalien kehittämistä. Myös Luke korostaa, että biotalous ja uusiutuvat luonnonvarat tarjoavat kestäviä ratkaisuja vähähiilisyyteen, haitallisista riippuvuuksista irtautumiseen sekä EU-alueen huoltovarmuuteen. Luke tukee tutkimuksen keinoin Suomen tavoitteita, joilla biotalouden kasvun mahdollisuudet huomioidaan vahvasti erityisesti EU:n teollisuuspolitiikassa, ja että biotalouden tutkimuksen ja kehityksen panostukset realisoituvat myös investointeina Suomeen ja EU:iin. Luke tukee Suomen tavoitteita pitää yhteisen maatalouspolitiikan valmistelussa esillä biotalouden rahoituksen jatkuvuuden merkitystä osana maaseudun kehittämistä ja arvonalistien kasvattamista ja täten myös TKI-toiminnan vahvistamista myös soveltavan tutkimuksen osalta.

2 Lausunto

Luke tekee seuraavat painotusehdotukset EU:n strategista agendaan ja tulevaa komissiota silmällä pitäen.

1. Tulevaisuuden biotalous on olennainen osa teollisuuspolitiikkaa.

Tavoite: sisällytetään biotalous EU:n teollisuuspolitiikkaan vahvojen alueellisten kierto- ja biotalouden tuotantoekosysteemien edistämiseksi

- Kehitetään monialainen EU-tason poliittinen toimintasuunnitelma teolliselle biotaloudelle.

- Tuetaan uusien korkean lisäarvon tuotteiden ja erityisesti innovatiivisten alueellisten ratkaisujen pilotointia ja ylösskaalausta.

2. Metsäbiotaloudessa taloudelliset, sosiaaliset, ilmasto- ja biodiversiteettinäkökohdat voidaan sovittaa yhteen Euroopan talouden vahvistamiseksi

Tavoite: Parantaa metsien kasvua ja resilienssiä monipuolisen metsänhoidon

avulla.

- Kehitetään EU:n ja jäsenvaltioiden politiikkatoimia, joilla kannustetaan monipuoliseen metsänhoitoon
- Lisätään rahoitusta metsien tuottavuuteen keskittyvään tutkimukseen
- Kannustetaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien luomista uusien innovaatioiden skaalaamiseksi

Tavoite: kehitetään kustannustehokkaita ratkaisuja ja indikaattoreita metsien monimuotoisuuden turvaamiseksi

- Kehitetään ja hyödynnetään täysimittaisesti kaukokartoitusta, eDNA-näytteenottoa, tekoälymenetelmiä ja olemassa olevien kansallisten metsien inventointien tuottamaa tietoa
- Kehitetään uusia, kustannustehokkaita lähestymistapoja metsien biologisen monimuotoisuuden lisäämiseksi talousmetsissä
- Kehitetään metsänhoito- ja suojelutoimien biologiseen monimuotoisuuteen kohdistuvien vaikutusten parempaa arviointia ja todentamista.

3. Globaalin ruoantuotannon painopiste siirtyy Pohjois-Eurooppaan.

Tavoite: Edistää kestävää pohjoisen ruoan ja energian tuotannon integrointia

- Panostetaan innovaatiotoimintaan, joka yhdistää kasvien ja eläinten jalostuksessa genetiikan ja laatuomaisuudet.
- Panostetaan TKI-toimintaan tuotantoteknologioiden, kuten vesiviljelyn, kasvihuonetuotannon ja soluviljelyn osalta
- Panostetaan tutkimusrahoitukseen, jolla kehitetään jalostustoimia, jotka edistävät vakaiden satojen jalostusta, ravitsemuksellista laatua, ravinteiden tehokasta käyttöä sekä kasvien ja eläinten terveyttä.

Tavoite: Hiilineutraalin biotalouden edistäminen yhdistämällä ruoan ja energiantuotannon verkostot

- Perustetaan TKI-ohjelma edistämään bioenergian tuotantoa ruokahävikistä ja maatalouden sivuvirroista
- Sisällytetään kalanviljely-, vesiviljely- ja nurmibiotalous EU:n TKI-politiikkaan ja teollisuuspolitiikkaan
- laaditaan tiekartta ja toimintasuunnitelma kierrätyslannoitteiden tuotantoa varten Euroopassa (erityisesti painotus fosforin ja typen hyödyntämisen osalta).

4. Siirtymä fossiilisesta energiasta uusiutuvaan energiaan lisää

toimitusvarmuutta ja kriisinsietokykyä.

Tavoite: Edistetään kestävää ja oikeudenmukaista siirtymää uusiutuvan energian käyttöön erityisesti tuuli- ja aurinkoenergian osalta

- Kehitetään TKI-ohjelma, jolla ennalta-arvioidaan bioenergian integroituvuutta nopeasti kasvavaan aurinko- ja tuulienergiaan
- Kehitetään hillintätoimenpiteitä, joilla energiantuotanto yhteensovitetään ympäristö- ja biodiversiteettitavoitteiden kanssa.
- Tehdään teknistaloudellisia arvioita ja demonstraatioita metsä- ja maatalouden arvoketjujen sähköistämisestä.

Tavoite: Bioenergia ja biogeeninen hiili olennaisena osana energiamurrosta

- Luodaan EU:n politiikkatoimia, joilla varmistetaan bioenergian hyödynnettävyys ja hyväksyttävyys sekä biogeenisen hiilen käyttö.
- Edistetään biopohjaisia CO₂:n talteenotto- ja hyödyntämiskonsepteja vetytaloudessa.

- Laaditaan EU:lle strateginen vetyä koskeva etenemissuunnitelma, johon sisältyy hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen (CCU).

5. Maa-, teknologia- ja vesialueiden hiilinielut täydentävät toisiaan ilmastomuutoksen hillitsemisessä ja siihen sopeutumisessa.

Tavoite: Luonnollisiin lähteisiin perustuvien hiilinielujen ja teknisen hiilidioksidin talteenoton arviointia tarvitaan

- Kehitetään ilmaston kannalta kestäviä ja yhteiskunnallisesti hyväksyttäviä

malleja infrastruktuurien rakentamista, korjaamista ja ylläpitoa ajatellen.

- Edistetään kestäväns metsien, soiden hoidon ja muun maankäytön TKI-ohjelmaa.

- Edistetään teknologisten hiilinielujen ja biopohjaisen hiilidioksidin liiketoimintamahdollisuuksia ja varmistetaan innovaatioiden skaalautuvuus.

Tavoite: Yhteensovittavat vesi- ja maankäyttöpolitiikkatoimet auttavat sopeutumaan ilmastomuutokseen ja varmistamaan vesiekosysteemien resilienssiä

- Kehitetään valuma-alueen tehokkuutta, jotta voidaan tarjota ratkaisuja maalla tapahtuviin ravinnekuormitukseen ja vesien pilaantumisen hallintaan.

- Kehitetään mekanismeja ennallistamistoimenpiteiden priorisoimiseksi ja koordinoimiseksi rakennettujen jokien vesivoiman tuotannon rinnalla.

3 Lausunnon tiivistelmä

1. Tulevaisuuden biotalous on olennainen osa teollisuuspolitiikkaa.

2. Metsäbiotaloudessa taloudelliset, sosiaaliset, ilmasto- ja biodiversiteettinäkökohdat voidaan sovittaa yhteen Euroopan talouden vahvistamiseksi

3. Globaalin ruoantuotannon painopiste siirtyy Pohjois-Eurooppaan.

4. Siirtymä fossiilisesta energiasta uusiutuvaan energiaan lisää toimitusvarmuutta ja kriisinsietokykyä.

5. Maa-, teknologia- ja vesialueiden hiilinielut täydentävät toisiaan ilmastomuutoksen hillitsemisessä ja siihen sopeutumisessa.

Antti Asikainen

Tutkimusylijohtaja

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 23.02.2024 klo 14:17:03.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:

Johanna Kohl

Johanna Kohl, Antti Asikainen

Liitteet: Luonnonvarakeskuksen lausunto: Suomen avaintavoitteet EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi

Tiedoksi: Ilkka P. Laurila